

પ્રકરણ ૯ વિવિધતાની ધૂન

ભારતના મ્યુઝિકલ ટેપસ્ટ્રીની શોધ

0680CH09

ઉદ્દેશ: ભારતીય સંગીતની વિવિધ શૈલીઓમાંથી ગીતો સાંભળવા અને શીખવા.

મણિપુરી ગીત શીખો

આ છે ઉચિત નાપાંધી

ભાષા: મણિપુરી

હા યુરીટ નાપંધી, નમાના કુવી તાદાબી
નાપાના કૌવી ખુમદાવી

યા હો હો હો હો યા યા તા હો યા હો યા
હો યા તા હો ખુનુ સૈજાન નાંગી ફૌકા
અયંબા

યા હો હો યા હો હો હો હો હો હો હો હો
હો યા હો હો હો

અર્થ

યુરીટ પક્ષીએ માતાનો અવાજ કે
પિતાનો અવાજ સાંભળ્યો ન હતો.
તમારા હાથથી તાળી પાડો અને પક્ષીને
બોલાવો. લાલ રંગનું આ પક્ષી, યુરીટ,

કબૂતર જેવું જ છે, જેનું પેટ હોય છે અને
તે ઊંચે ઊડે છે. તમારા હાથથી તાળી
પાડો અને પક્ષીને બોલાવો.

શિક્ષકો માટે સૂચના અમે
ભારતના જુદા જુદા પ્રદેશોમાંથી
થોડા ગીતો સૂચવ્યા છે. અમે
શિક્ષકોને વિનંતી કરીએ છીએ
કે તેઓ આ સૂચિમાંથી ઓછામાં
ઓછા પાંચ ગીતો શીખવે. તમે
પ્રાદેશિક ગીતો પણ શીખવી
શકો છો કે જે તમને લાગે છે કે
બાળકોને શીખવામાં આનંદ થશે.

કેરળનું બોટ સૌગ શીખો

એક શીખો વંચીપટ્ટુ. વંચીપટ્ટુ એ પરંપરાગત બોટ રેસ છે કે જે ખાસ કરીને કેરળના બેકવોટર્સમાં યોજાતી પ્રખ્યાત સાપ બોટ રેસ સાથે સંકળાયેલું છે. આ બોટ રેસ એ રાજ્યમાં સાંસ્કૃતિક ઉત્સવોનો એક અભિન્ન ભાગ છે. તેમની સાથે જીવંત અને તાલબદ્ધ હોડી ગીતો પણ છે..

કેરળ સાપ બોટ રેસ

કુટ્ટનાદન પુંજાલિયે

ભાષા: મલયાલમ

કુટ્ટનાદન પુંજાયિલે

કોયુ પેન્ને કુચીલાલે

કોટ્ટુ વેણમ કુઝાલ વેણમ, કુરવા
વેણમ

કુટ્ટનાદન પુંજાયલી, ચિથાઈ થાકા
થીથી થોમ

કોયુપેને કુચીલાલે, થીતી થરા થી
થોમ

કોટ્ટુ વેણમ કુઝાલ વેણમ, કુરવા
વેણમ

(O ... ચિથિથરા ચિથિથાય ચિથાઈ
થાકા થી થોમ) × 4

વરવેલ કનારુ વેણમ કોડી

થોરાનંગલ વેણમ

વિજયશ્રી લાલી તરાય વરુણુ
નજાંગલ

(O ... ચિથિથરા ચિથિથાય ચિથાઈ
થાકા થી થોમ) × 4

કરોથા ચિરકુ વાયુ થીથાઈ થાકા

થી થી થી થોમ

અરયન્ના કિલીપોળ ચિથિથરા થી થોમ

કરોથા ચિરકુ વેયોર અરયન્ના

કિલીપોલ

કુથિયુ કુતિયુ પાયુમ કુથિરા પોળ

(O ... ચિથિથરા ચિથિથાઈ ચિથાઈ

થાકા થી થી થોમ) × 4

અર્થ: આ ગીત કેરળના કુટ્ટનાદ પ્રદેશની સુંદરતાને દર્શાવે છે અને તે કુદરતી વાતાવરણને ગાવાની અને માણવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરે છે.

શું તમે જાણો છો?

વર્ષ 1926માં આસામના સાહિયામાં એક ઉત્કૃષ્ટ સંગીતકારનો જન્મ થયો હતો, જેનું નામ હતું ભૂપેન હઝારિકા. તેઓ પાશ્વગાયક, ગીતકાર, સંગીતકાર, કવિ, અભિનેતા, કલાકાર, સંપાદક, ફિલ્મ નિર્માતા અને શિક્ષણવિદ્દ હતા, જેઓ સુધા કોન્થો તરીકે વ્યાપકપણે જાણીતા હતા. તેમણે સંગીતનો ઉપયોગ 'સામાજિક પરિવર્તનના સાધન' તરીકે કર્યો અને પ્રેરણાદાયી ગીતોની રચના કરી. તેમને ભારત રત્ન, દાદાસાહેબ ફાળકે એવોર્ડ અને સંગીત નાટક અકાદમી સહિત ઘણા રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારો પ્રાપ્ત થયા છે.

ઉત્તર પૂર્વમાં, આસામમાં એઈ માટીરે મોરો મોટે જેવી ધૂનો છે

યાલો આપણે ગીત શીખીએ.

ભાષા: આસામી

એઈ માટીરે મોરો મોટે

માટીકે સુમીલો

એઈ માટીરે જીબોન સોબી

આનકી આનકી મોસીલો

દૂર આકહર રોહોન

કિયોન્કો લાગે લાગે

હાગોર તોલીર માનિક

કિયોન્કો લાગે લાગે

આન્હા આન્હા

માઈતર બુફૂટ મોનોર માલોટી બુતોલો

મોનોર કોરોનીરે
હૂરોર પાપોરીરે આજી
હુકુમાર થાપોન હોજુવા
હુન્ડોર હુડીનોર
નોટોન દ્રિષ્ટિકોન નોમુવા

અર્થ: ગાયક પૃથ્વી પ્રત્યેનો સ્નેહ વ્યક્ત કરે છે અને આકાશના રંગો અથવા સમુદ્રના મોતીને બદલે તેના પર આનંદ શોધવાની ચર્ચા કરે છે.

ગાયક પ્રકૃતિના તમામ પાસાઓને અનુભવે છે જેમ કે સૂર્યપ્રકાશ અથવા જંગલો, વગેરે, પૃથ્વી પર છે અને ખૂબ મૂલ્યવાન છે.

યાલો પશ્ચિમમાં ગુજરાતની ભૂમિ પર જઈએ અને ગીત શીખીએ ,

પોતાના જ દરિયા માં

ભાષા: ગુજરાતી

પોતાના જ દરિયામાં

પોતાની જ ડૂબકીથી

જાતનું અમૂલું મોતી લો

એવો કોણ છે ખલાસી

મને કહી દો ને

એના ઠામ ને ઠેકાણા

મને દઈ દો ને

એવો કોણ છે ખલાસી

મને કહી દો ને

ગોતી લો, તમે ગોતી લો ગોતી લો

અર્થ: આ ગીતમાં જીવનને સમુદ્રની સફર તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું છે. હોડીનો માણસ કોઈ એવી વ્યક્તિનું પ્રતીક છે કે જે દિશા અને હેતુ પ્રદાન કરે છે, જ્યારે મોતી આ અનુભવો દ્વારા પ્રાપ્ત કિંમતી ક્ષણો અથવા ખજાનાનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે.

ગુજરાતનો ગરબો શીખો

ગરબો એ પરંપરાગત સંગીત અને લોકનૃત્યનું નામ છે જે નવરાત્રીના તહેવાર દરમિયાન ઘણીવાર કરવામાં આવે છે. આ સ્વરૂપ સાથે ઢોલ, તબલા, ઢોલક જેવા પરંપરાગત લયવાદ્યો અને હાર્મોનિયમ અને વાંસળી જેવા મેલોડી વાદ્યો વગાડવામાં આવે છે. તાળીઓ પાડવી, પગ પછાડવા અને દાંડિયા લાકડીઓ વડે ટેપ કરવા જેવા શરીરના પર્ફ્યુસન વધુ લયબદ્ધ સ્તરો ઉમેરે છે. મધુર પેટર્ન આનંદ અને ઉજવણીની ભાવના જગાડે છે. નૃત્યાંગના ભગવાન કૃષ્ણ (કાનુડા) માટેના તેના પ્રેમ વિશે ગાય છે.

તારી બાંકી રે

તારી બાંકી રે પાઘલડી નું
 ફૂમતુ રે, મને ગમતું રે, આ તો
 કહું છું રે કાનુડા, તને અમથું !
 તારા પગનું પગરખું ચમચમતું રે
 મને ગમતું રે, આતો કહું છું રે કાનુડા, તને અમથું !
 તારી બાંકી રે પાઘલડી નું
 ફૂમતુ રે, મને ગમતું રે, આ તો
 કહું છું રે કાનુડા, તને અમથું !

થાવિલ

ચેન્ડા

ચાલો આપણે એક તમિળ ગીત શીખીએ

અથિન્થોમ

અથિન્થોમ ચિન્થિયમ થોમડાના ચિન્થાધી
ચિન્થોમ
થકાચિન્થોમ ચિન્થિયમ થોમડાના ચિન્થાધી
ચિન્થોમ

આદથ જાવાથુ મનમ આદિદુમ બોમ્મી
આનંદવનાઈ થાલાતુમ ઈસાઈ કેલાડી બોમ્મી

એન પાતુ વંધાલિયા મનમ થુલ્લીદુમ બોમ્મી
અવન પાતુ ઇલાધા ઇદમ ચેન્ગાદો બોમ્મી
મુક્કનન મુથાગા થંધા પાતુ પદિયેન
પાટીલીયા પલાકોડી નેન્જા નાનુમ પુડીયેન

અથિન્થોમ ચિન્થિયમ થોમડાના ચિન્થાધી
ચિન્થોમ
થકાચિન્થોમ ચિન્થિયમ થોમડાના ચિન્થાધી
ચિન્થોમ
ચિંથાધિ ચિંથોમ ચિંથાધિ ચિંથોમ

અર્થ: આ ગીત ગાવાના આનંદની શોધ કરે છે. ગીતમાં લયબદ્ધ તત્વો છે જે તેને આકર્ષક બનાવે છે.

કન્નડ ગીત

ચેલુવૈયા

ચેલુવૈયા

ચેલુવય ચેલુવો થાની થંડાના
ચિન્મય રૂપે કોલન્ના કોલે
ચેલુવય ચેલુવો તાની તાંદના
ચિન્મય રૂપે કોલન્ના કોલે

અથ નોડુ ઈથા નોડુ
ચિત્રદુર્ગા કોટે નોડુ
હાથી નોડુ નાના તવૂર્ના

ચેલુવય ચેલુવો થાની થંડાના
ચિન્મય રૂપે કોલન્ના કોલે
ચેલુવય ચેલુવો તાની તાંદના
ચિન્મય રૂપે કોલન્ના કોલે

અર્થ: કર્ણાટકની સુંદરતાની ઉજવણી કરતું આ એક આનંદકારક લોકગીત છે. આ ગીત તમને કર્ણાટકના ભવ્ય ચિત્રદુર્ગ કિલ્લા સહિતની આસપાસની વસ્તુઓની સુંદરતાને નૃત્ય કરવા અને જોવા માટે આમંત્રણ આપે છે.

આપણા દેશના દરેક ક્ષેત્રમાં સ્વદેશી વિવિધ પ્રકારનાં ગીતો વિશે શીખતી વખતે, તમે આ પ્રકરણના શીર્ષકની સુસંગતતાને સમજી ગયા હશો. 'વિવિધતાની ધૂનો'.

ચિમટા

પુંગી

ઓ જુંદ માહે બઝારે
ભાષા: પંજાબી
ઓ જુંદ માહી બઝારે...
ઓ જુંદ મહી બઝારે કુમવાઈયાં
વે તેરીયાં વાદલિયાં...
વે તેરીયાં વાદલિયાં પરજાયાં
કે બાજી ફેર કેડે...
કે બાજી ફેર કેડે ના આયાન

(ઉમ્મા... ઉમ્મા... ઉમા... ઉમ્મા...
ઉમ્મા ... ઉમ્મા ... um) × 2

કે એક પલ બેહી જાના
કે એક પલ બેહી જાના મેરે મખ્ખા
વે તેરે બાજુ ઓયે
વે તેરે બાજુ વેદ સખાના
કે એક પલ બેહી જાના...
કે એક પલ બેહી જાના મેરે કોલ..

(ઉમ્મા... ઉમ્મા... ઉમા... ઉમ્મા... ઉમ્મા...
ઉમ્મા... ઉમ્મા) × 2

અર્થ: આ ગીત પ્રેમને વ્યક્ત કરે છે અને પ્રિયજનોની વાપસી અને સાથે વિતાવેલી પ્રિય ક્ષણોની ઝંપના કરે છે.

ક્ષત્રિય કુલાવતંસ

ભાષા: મરાઠી

ક્ષત્રિય કુલાવતંસ

સિંહાસનાધીશ્વર

શ્રીમંત છત્રપતિ શિવાજી મહારાજ કી જય
અરે આલે રે આલે રે (આલે આલે રે)

આર મરાઠે આલે રે (આર મરાઠે આલે રે)

શાન રાજાંચી ઘેઉન (શાન રાજાંચી ઘેઉન)

આતા રાણી નિઘાલે રે (જય ભવાની)

આર તુફાન પેટલ (તુફાન પેટલ)

આન ગનીમ ખેતલ (ગનીમ ખેતલ)

તર ચેકચ નાવ હે

આમચ્યા શિવાબાંચ ઘેટલા (આમચ્યા શિવાબાંચ ઘેટલા)

શ્વાસત રાજા ર ધ્યાસત રાજા

ઘાવત રાજા ર ભાવત રાજા

જગ્ન્યત રાજા ર મરણ્યત રાજા

હે... શિવાબા રર...

અર્થ: આ ગીતો છત્રપતિ શિવાજી મહારાજને શ્રદ્ધાંજલિ અર્પે છે, તેમના વંશ, પરાક્રમ અને સિદ્ધિઓના વખાણ કરે છે. તેઓ તેમના નેતૃત્વ અને સાહસ માટે આદર અને પ્રશંસા વ્યક્ત કરે છે.

દૈવી તરફ જવાનો દૈવીય પથ

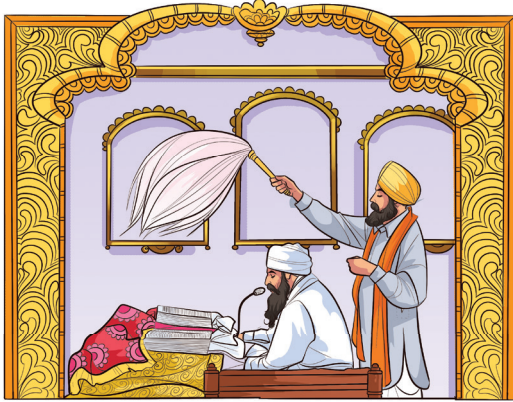
બાળકો એ ભક્તિની રચનાઓના પ્રકારો દ્વારા

પુંગી

શું તમે જાણો છો

ભારતીય સંગીત એ સમાજની પરંપરાઓ અને પ્રથાઓથી ખૂબ આકર્ષિત થયું છે. ભક્તિ અથવા સમર્પણ, ભારતીય સંગીતની અભિવ્યક્તિઓમાં પ્રાથમિક રીત તરીકે અલગ તરી આવે છે. કીર્તન, શબ્દ, સ્તોત્રો અને કવ્વાલી સંગીતના આ ભક્તિમય પાસાનું ઉદાહરણ પૂરું પાડે છે..

સંગીત

ભક્તિમાર્ગે લોકોને અલગ અલગ પૂજા કરતા અને ગાતા જોયા હશે. યાલો આપણે તેમાંથી કેટલાક શીખીએ.

કીર્તન

ગાયક કલાકાર - ભારત રત્ન ભીમસેન જોશી

ભાષા: મરાઠી

જે કા રંજવે ત્યાસી હોને જો આપુલે

તોચિ સાધુ ઓડે ખાવા દેવ તેથેચી જનવા

તુકામ્હણે સાંગુ કીતિ તોચી ભગવંત્યાય મૂર્તિ

અર્થ: સંત તુકારામની આ રચના અભંગ કીર્તન તરીકે કરવામાં આવે છે. આ ગીતમાં સંદેશ આપવામાં આવ્યો છે કે સાચા માનવીને એવા માણસ તરીકે ઓળખો જે ઊંડાણથી અનુભવે છે, અને બીજાની તકલીફ અને પીડા સાથે સહાનુભૂતિ અનુભવે છે. આવી કરુણાશીલ વ્યક્તિઓના હૃદયમાં ઈશ્વર વસે છે.

શબ્દ

નાનક ચિંતા મત કરો,
ચિંતા તિસ હી હે!
જલ મેહ જંત ઉપૈયાં,
ટીના ભી રોજી દે!
નાનક ચિંતા મત કરો,
ચિંતા તિસ હી હે!
ઓથી હટ ના ચલ્વી,
ના કો કિરસ કરે!
સૌદા મૂલ ના હોવે,
ના કો લયે ના દે!
જીઆ કા આહર જીઆ,
ખાના એહો કરે!
વિચ ઉપયે સાયેરા,
ટીના ભી સારા કરે!
નાનક ચિંતા મત કરો,
ચિંતા તીસ હાય હે!

અર્થ: શબ્દ એ એક એવું ગીત છે જે ગુરુદ્વારામાં ગવાય છે. ગીત અતિશય ચિંતા ન કરવાની સલાહ આપે છે કારણ કે બધું આખરે દૈવી ઇચ્છા દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે. ભગવાને પાણીમાં વનસ્પતિ અને જીવોનું સર્જન કર્યું છે. તે તેમને ભરણપોષણ પણ પૂરું પાડે છે. ગુરુ નાનક તેમના શિષ્યોને ચિંતા કરવાનું બંધ કરવા અને વિશ્વાસ રાખવા કહે છે. નદી હોય કે સમુદ્રો, તેમાં રહેતા જીવો કુદરતના નિયમ અનુસાર જીવતા હોવાથી ટકી રહેવા સક્ષમ હોય છે. સર્વશક્તિમાન બધા જીવોની સંભાળ રાખે છે.

હિમ્નસ - ચર્યમાં ગવાતી સ્તુતિ

ગીવ મી ઓઈલ ઇન માય લેમ્પ, કીપ મી
બર્નિંગ

ગીવ મી ઓઈલ ઇન માય લેમ્પ, આઈ પ્રે
ગીવ મી ઓઈલ ઇન માય લેમ્પ, કીપ મી
બર્નિંગ

કીપ મી બર્નિંગ ટિલ ધ એન્ડ ઓફ ડે
કમ ઓન એન્ડ સિંગ હોસાન્ના સિંગ
હોસાન્ના સિંગ હોસાન્ના
ટુ ધ કિંગ ઓફ કિંગ્સ

અર્થ: આ ગીત એક ખ્રિસ્તી સ્તોત્ર છે. તે એક રાખવાનું કહે છેની શ્રદ્ધા અને સર્વશક્તિમાન પ્રત્યેની નિષ્ઠા. તે રાજાઓના રાજા તરીકે ઈસુ ખ્રિસ્તની પ્રશંસા કરે છે અને તેમની પૂજા કરે છે.

એક સૂફી ગીત શીખીએ

મો મિના મા

ભાષા: પર્સિયન

મો મીના મા દૂધ લેકે એમા યાકે
જુસ્મિહા મા દૂધ લેકિન જા યાકે
જામમાં ગુફતમ જાન હા એ શાન

અર્થ: સાંભળો અને સૂફી ગીત શીખે છે. 'વિશ્વાસુ છે એક આત્મા' એ મસનવીની એક કવિતા છે કે જે કુરાન દ્વારા પ્રેરિત કથાઓ અને વાર્તાઓનો સંગ્રહ છે અને જલાલ ઉદ-દીન મુહમ્મદ બાલખી દ્વારા ફારસી ભાષામાં લખવામાં આવી છે, જેને રૂમી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે. "વિશ્વાસુ છે એક આત્મા" કાવ્યમાં આપણા સૌની અંદર રહેલા એક જ દિવ્યતાની વાત કરવામાં આવી છે.

જ્યારે આપણે આપણા શરીરના આવરણના અવરોધને દૂર કરીએ છીએ ત્યારે આપણને ખ્યાલ આવે છે કે આપણામાંના દરેકને, આત્માને દોરતી જીવનશક્તિ એકસરખી જ છે..

ભારતીય સંગીતના સ્વરૂપો

તો, આપણને ઘણા પ્રકારના ભારતીય સંગીત શીખવામાં મજા આવી - શાસ્ત્રીય સંગીત, પ્રાદેશિક સંગીત, ભક્તિ સંગીત વગેરે. આપણને ખ્યાલ છે કે વિવિધ પ્રદેશોમાંથી ગીતો શીખવા

એ માત્ર આનંદદાયક જ નથી પરંતુ આપણા દેશમાં વિવિધ રાજ્યોની સ્થાનિક સંસ્કૃતિ અને પરંપરાને સમજવામાં પણ મદદ કરે છે. વિવિધ પ્રકારનાં ગીતો પસંદ કરો અને તેમને શીખો. તેને વર્ગ, પ્રાર્થનાસભા અથવા તમારા મિત્રો અને કુટુંબમાં રજૂ કરો.

